

Unha escola
con “Salón”
en tempos de
COVID.

Educación no
rural durante o
curso 2020-21

“If you can keep your head when all about you are losing theirs...”

Rudyard Kipling

Setembro de 2020. A modificar outra vez o protocolo. Non será a última. Pero xa nos dixera Siniestro Total “ante todo, mucha calma”. Sabemos en que mans estamos. Pois a transmitir seguridade; unha boa actitude permitirá sacar o curso.

Aquí no CEIP de Présaras, xa desde anos atrás, somos constantes usando Internet, loitando contra o abandono tecnolóxico do rural –con software libre, lixeiro e eficiente para o traballo diario–, enchendo a aula virtual de materiais, tarefas, vídeos con explicacións etc.

E vinte e cinco anos de lecturas na mellor biblioteca, o noso “Salón”, o corazón e motor do noso colexio, que “non só de libros de texto vive o ser humano”.

Ao ter tan activa a aula virtual, o confinamento foi máis doado de levar, pese aos horarios de aulas “on-line” adaptados ás familias, clases conectadas á mesma hora, pantalla compartida, explicacións, tarefas e atención a cada un... Un mestre no centro escaneaba materiais, repartía portátiles, preparaba lotes de libros e fotocopias que se recollían na marquesiña do autocar... Nas casas, o alumnado podía saír xogar fóra –vantaxes do rural–.

“Doado”, entre aspas. Isto é Infantil e Primaria, non a universidade. Falamos desa palabra con “b” e non con “v”, desa con acento, ou maiúscula, de que te saes coas cores, de revisa esa conta, de que esa recta quedouche curva, ou ese ángulo non é recto, que confundiches pétalos con sépalos, ou que situaches o Cantábrico en Italia... E máis aínda, porque tamén é “Veña! Seguro que che sae!”, de “Lucía, axuda a Inés e entre as dúas resolvedes o pro-

J. Javier Cartón Rodríguez

Sabrina Salgado Leal

María José Cao López

CEIP de Présaras

javier.carton@gmail.com

sabrinaceipdepresaras@gmail.com

ma.josecao@edu.xunta.gal

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932

Páx. 73-75

Recreos animados.

blema", da mirada de aprobación, e da charla distendida sobre un tema que xorde, situacións que fan que aprender sexa agradable. O que na clase se resolve nun segundo cun dedo sinalando no papel, pola rede implica escanear, enviar, recibir, revisar, reenviar e procurar outras formas máis sinxelas e rápidas de chegar aos nenos e nenas. Cada día o profesorado estaba ata moi tarde. Pero fíxose.

Seguimos en setembro de 2020. Programacións, protocolos, horarios espello. Horas –e papel– moitas veces perdidas. Sensación? Arriba tam pouco hai ideas claras. Que se os libros da biblioteca catro días de corentena, que se un día, que se catro horas; mamparas si, non; airear máis ou menos; separar grupos, non; distancia entre pupitres; máis profesorado?, nin falar! Contradicións por todas partes. E un "lumbrera" que segue no século XIX dicindo que o alumnado no seu sitio co libro, caderno e lapis. En fin, nin idea de ensino nin como traballamos en Présaras.

Lendo no "Salón".

Urxencia para formar o profesorado no uso da aula virtual e resto de "novas" tecnoloxías. É recoñecer o atraso: o profesorado non estaba formado. Présas para a creación de contidos. Présas por encher o repositorio Abalar, caixón de xastre de actividades sen orde nin concerto, baseadas no voluntarismo do profesorado e pouco máis.

Con estes vimbios empezamos o curso. Temos familias novas. Algunhas veñen da cidade ao campo, escapan das catro paredes e no rural temos moito que ofrecer.

Pola nosa parte enviamos unha videopresentación ás familias a través do noso blog "Unha escola con Salón". Estas son as normas, mirade que sinxelas, imos ser responsables e cumprilas. Normas claras. Resúmense na letra M: Mans, Metros, Máscaras. Pocos Minutos con cada persoa e nada de Multitudes... algo que na nosa escola foi doloroso para todos: nós non somos un cole, senón unha familia, e a familia precisa de contacto.

Calquera día de clase. Ao entrar, desinfección de mans e poñer as zapatillas da casa. Si, levamos uns anos movéndonos en zapatillas polo cole. Neste curso a diferenza está en que hai "grupos burbulla", dous en concreto, o de Infantil e o de Primaria, pois o número de alumnado permite esta distribución.

O alumnado está na clase coa máscara. Que capacidade de adaptación destes pequenos! Asímeno sen problema. É improbable que a eles lles pase nada –os datos están aí–, pero nas casas hai maiores con risco dun contaxio grave. Eles farán o posible por evitalo. Isto enténdeno, e nós coidamos de que se aparece un contaxio non lles quede unha culpa

que non teñen. En fin, educamos na responsabilidade, en ter coidado e respectar as normas, pero sen crear medos innecesarios.

As ventás permanecen semiabertas e a porta aberta. A 400 metros de altitude o inverno tira da caldeira e gastamos o dobre en gasóleo. Sorte que temos reserva económica propia, porque os cartos da Xunta non chegarían.

Recreos. Cada grupo na súa zona. Con bo tempo, fóra. Se chove, no patio cuberto ou no pavillón. Materiais e xogos abondos porque o recreo é descanso, gozo e aprendizaxe. Todo isto asegurando a posterior desinfección de material e mans. E fomos afortunados, xa que o Concello de Vilasantar facilitounos a presenza dunha persoa da limpeza durante toda a xornada escolar.

"Luns de canto e baile". Estamos no patio; un círculo para Infantil e outro para Primaria. Cantamos e bailamos ao ritmo da música. Cancións alegres, informais. "Que caia o ceo!" é o lema para cantar. Cantar e bailar deberían ter máis importancia curricular, pero polo menos aquí non faltan. Ademais dos seus beneficios didácticos, nesta época veñen cun engadido: ofrécennos os momentos que precisamos de ledicia –saltar e xirar, cantar, bailar... rir, en síntese–.

Hora de xantar. O comedor mudou de distribución e hai máis distancia entre as crianzas. Para manter os grupos burbulla os pequenos xa non están mesturados cos grandes. Ata o curso pasado así aprendían a comer e a comportarse, pero este curso non puido ser. A separación ocasiona outro dano colateral: hai máis barullo que antes, xa que non é o mesmo falar cos

da mesma mesa, que telos a máis dun metro. E falar é bo. Paciencia, tempo haberá para o xantar acompañado da charla pausada.

Hora do Salón! A nosa esencia, a biblioteca. Sen ela, sen o proxecto anual, sen ese ambiente máxico... non sería o CEIP de Présaras.

Como judokas aproveitamos a forza do contrario. A pandemia, o confinamento, as limitacións, causan ansiedade, problemas laborais, de saúde mental. Se parece que nos falta tanto, por que non pensamos que moito do que botamos en falta igual non é esencial, e aproveitamos e gozamos do importante? Así apareceu o tema anual de centro “O que realmente importa”.

En tempos de tribulacións, a filosofía axuda. O alumnado ofreceunos a guía para desenvolver o tema. Palabras como amizade, paciencia, respecto, responsabilidade, perdoar, colaborar, lelicia, amor, familia, aprender... xurdiron xa na primeira sesión de Salón do curso. Iso é o que realmente importa, non a “Play” ou a bebida nun bar.

Con todo, non perdemos todas as actividades, senón que as adaptamos: lecturas con máscara e mampara; películas, audicións, reflexións, recitados, escenificacións... con distancia de seguridade e moita orde; traballos escritos, plásticos... sen compartir material; etc.

O cambio nos espazos foi sinxelo, pois dispoñemos de moito sitio: os grandes no Salón e os peques na “Saliña” conectados por videoconferencia. Sen perder o ambiente máxico, cálido, aínda coas ventás abertas. Nas tardes, os pequenos atenden esa lectura dos maiores ou os maiores o recitado que prepararon os

pequenos. Todas e todos realizan as actividades do álbum do Salón, do mural, de escena. Aprender lonxe do libro de texto e sobre todo, en equipo.

Día de sol. Estamos no rural e temos aire libre. Hoxe toca “clase” debaixo dos kiwis. Micros e altofalante en “On”. Dous alumnos teñen lista a lectura e o resto escoita debaixo do emparado. Sen tocarse! Cada un no seu grupo! Esa máscara! Todos atentos! Ben, alguén de Infantil xoga coa herba... cousas de pequenos. Os maiores están afeitos a atender. Ao remate falan, neste caso sobre o valor do esforzo e o que se consegue con amor e agarimo. Cambiou o espazo pero o virus non impide que nos dediquemos ao que realmente importa: a lectura e todo o que xira arredor dela.

Festa das familias polo Nadal. Queremos realizala e sempre é unha ilusión facela ben. Representar o aprendido, lecturas, cancións, todo diante das familias. Ilusión que un virus non nos pode quitar. A nosa internet vai e vén –xa se sabe: é rural–, así que a festa grávase antes e retransmítese á hora fixada. Na pantalla do Salón proxectamos nun lado as actuacións e no outro a conversa de Whatsapp coas familias, aplaudindo a rabiarse e felicitando. Estamos xuntos na distancia. Un éxito.

Unha familia avisa en sábado: deron positivo en COVID. Alumno de Infantil. A manter a calma e seguir o procedemento previsto. O traballo da Central de Seguimento de Contactos da COVID-19 foi axeitado. Tamén o do Centro de Saúde. Entre eles e a directora co Whatsapp das familias, e sen alarmas, situación resolta durante a fin de semana – neste curso non se desconecta durante as “findes”–: o alum-

Obradoiro no “Salón”.

nado de Infantil, a mestra e os contactos directos de transporte, en corentena na casa uns días. Ao estar todo preparado, seguimos con “normalidade”, e no centro todos damos “negativo”. Outra demostración que confirma que os contaxios entre as/os pequenos son mínimos, o cal nos achega certo grao de tranquilidade.

As mestras reciben o aviso. Primeira dose da vacina. Sensación de alivio. Nótase nas miradas. Agardaremos a segunda dose e respiraremos... oxalá que daquela fose xa sen máscara!

Continúa o día a día, esperanzados con que este insólito curso en breve tocará á súa fin, e nós coa conciencia de telo feito o mellor posible, sabendo que non estamos sós, que Présaras non é unha aldea gala que resiste o invasor hoxe e sempre, xa que en toda a nosa terra mestras e mestres rurais realizan o seu traballo con tanto mérito como o doutras/os profesionais dos que se fala máis, mestras e mestres comprometidos co seu traballo que non dan un paso atrás nin sequera para tomar impulso.

Rematamos co “Cantar del Mío Cid”: “ ... qué buen vassallo! ¡Si oviesse buen sennor!”.

Saúde e libros! ■

REFERENCIAS

- ANÓNIMO (1207, APROX.). *Cantar de Mio Cid* (cantar de xesta).
- KIPLING, R. (1910). If (poema).
- SINIESTRO TOTAL (1992). Ante todo mucha calma (álbum musical). BMG-Ariola.